

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Energimarknadsinspektionen

Yttrande över förslag till upphävande av föreskrifter för utformning av nättariffer för ett effektivt utnyttjande av elnätet

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att samtliga delasppekter är godtagbart redovisade utom åtgärder för att begränsa kostnader och andra negativa effekter, där redovisning helt saknas. Det framgår tydligt hur elmarknaden ser ut i Sverige och vilka aktörer som berörs av förslaget. Det framgår också vilken påverkan upphävandet av föreskrifterna kan komma att ha på kostnader och intäkter för berörda företag. Förslagsställaren uppger att det är svårt att uppskatta kostnaderna och att de kan variera mycket mellan olika elnätsföretag, men hänvisar till de uppgifter som togs fram i samband med att föreskrifterna infördes, vilket ger viss vägledning. Enligt Regelrådets uppfattning hade det varit önskvärt med en mer utförlig redovisning av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag, även om den redovisning som finns godtas. Sammantaget bedömer Regelrådet att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen om konsekvensutredningar.

Innehållet i förslaget

Förslaget innebär att föreskrifterna om utformning av nättariffer för ett effektivt utnyttjande av elnätet upphävs senast den 30 juni 2026.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

Regeringen gav i mars 2026 Ei i uppdrag att senast den 30 juni 2026 upphäva Energimarknadsinspektionens föreskrifter samt allmänna råd (EIFS 2022:1) för utformning av nättariffer för ett effektivt nätutnyttjande (tarifföreskrifterna) i sin helhet samt att utreda och lämna förslag till en ny utformning av sådana avgifter. Regeringen har framhållit att en framtida reglering bör säkerställa att effektavgifter utformas på ett sätt som ger elkunderna bättre förutsättningar att förstå och påverka sina kostnader samt att avgifterna är transparenta, icke-diskriminerande och proportionerliga.

Syftet med konsekvensutredningen är att belysa konsekvenserna av den första delen av uppdraget, det vill säga att upphäva tarifföreskrifterna. Sedan föreskrifterna trädde i kraft har ett antal elnätsföretag, främst på lokalnätsnivå, infört effektavgifter. Föreskrifterna har tillämpats på olika sätt, vilket har medfört variationer i hur effektavgifter har utformats mellan

olika elnätsföretag. Variationerna avser bland annat hur effekttoppar definieras, hur tidsdifferentiering sker samt hur stor del av kostnadsmassan som kopplats till effektavgifter. I vissa fall har detta inneburit att kunder haft svårt att förstå och förutse storleken på sina nätavgifter. Nya tariffmodeller har också kunnat ge upphov till omfördelningseffekter mellan kunder, där kunder med högre effektuttag och mer ojämn belastning i större utsträckning har fått relativt högre avgifter, medan kunder med lägre effektuttag haft det motsatta utfallet.

Regelrådet bedömer att redovisningen av problembeskrivning och syftet med förslaget är godtagbar.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Om föreskrifterna inte upphävs ska samtliga elnätsföretag senast den 1 januari 2027 utforma sina tariffer i enlighet med tarifföreskrifterna. Det innebär bland annat att samtliga företag ska införa tidsdifferentierade effektavgifter. Det går i nuläget inte att säga hur enskilda elnätsföretag slutligen skulle ha utformat sina tariffer. Effekterna av mer kostnadsreflektiva elnätstariffer beskrivs dock i konsekvensutredningen till tarifföreskrifterna¹. De flesta elnätsföretag har inte infört effektavgifter för hushållskunder. Samtidigt har flera företag, sedan föreskrifterna beslutades 2022, utvecklat sina tariffstrukturer. Vissa nätföretag hade även kommunicerat planer på införande av nya tariffer utifrån kraven i tarifföreskrifterna. Flera av dessa införanden har, efter regeringens uppdrag till Ei pausats i väntan på förändringar i regelverket.

Sammantaget uppges nollalternativet innebära att tarifföreskrifterna fortsatt ska gälla och att de styrsignaler som föreskrifterna syftar till att införa genom effektavgifter implementeras från och med 2027. Tarifföreskrifterna påverkar inte de samlade intäkterna som elnätsföretagen får ta ut av kundkollektivet. Dessa regleras genom elnätsföretagens intäktsramar. Däremot förväntas kostnadsfördelningen mellan olika kunder påverkas beroende på hur nätet används, där vissa kunder kommer få en lägre avgift och andra en högre.

Regelrådet bedömer att redovisningen av konsekvenser om ingen åtgärd vidtas är godtagbar.

Alternativa lösningar

Det uppges att ett alternativ är att Ei inte själva upphäver föreskrifterna. Regeringen har dock tydligt uttryckt en önskan att föreskrifterna ska upphävas och har även möjlighet att upphäva Ei:s bemyndigande att meddela föreskrifter på området och i samband med det även föreskrifterna. Ett sådant förfarande är dock ineffektivt och skulle fördröja processen. Mot denna bakgrund framstår ett upphävande av föreskrifterna genom Ei som det enda realistiska alternativet.

Regelrådet bedömer att redovisningen av alternativa lösningar är godtagbar.

Berörda företag

Transmissionsnätet i Sverige förvaltas av Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät), och utöver det förvaltas en sammanlänkning mellan Sverige och Tyskland av Baltic Cable AB. Regionnäten ägs i huvudsak av Ellevio, Eon och Vattenfall. Lokalnäten ägs till cirka 60

¹ Regelrådet hanterade remissen på sammanträdet den 23 mars 2022 i ärende RR 2022-55 [Yttrande över föreskrifter om utformning av nättariff för ett effektivt utnyttjande av elnätet - Regelrådet](#)

procent av Ellevio, Eon och Vattenfall och resterande del av olika privata och kommunala aktörer.

Förslagsställaren uppger att det sammanlagt finns 168 elnätsföretag i Sverige. Av dessa bedriver 147 lokalnätsverksamhet, 25 regionnätsverksamhet och två transmissionsnätverksamheter eller enbart utlandsförbindelse. Sex företag har både lokalnät och regionnät. Storleken på elnätsföretagen varierar från små ekonomiska föreningar med ett tiotal kunder till stora företag med flera hundratusen kunder. De tre största företagen (Eon, Ellevio och Vattenfall) har omkring 900 000–1 000 000 kunder var, och har tillsammans ungefär 52 procent av antalet kunder. Därefter finns fyra företag som har omkring 100 000–300 000 kunder var, och en sammanlagd marknadsandel om drygt 10 procent. Omkring 70 av de resterande har över 10 000 kunder och en samlad marknadsandel på 32 procent och övriga företag har färre än 10 000 kunder vilket täcker resterande 6 procent av kunderna. Medelvärdet är ca 38 500 uttagsabonnemang per elnätsföretag, medan medianen är betydligt lägre, ca 11 200. Beslutet att upphäva tarifföreskrifterna berör alla Sveriges elnätsföretag.

År 2023 fanns cirka 5,6 miljoner uttagspunkter, varav ungefär 4,7 miljoner avsåg konsumenter och resterande cirka 900 000 företagskunder.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en tydlig beskrivning av hur elmarknaden ser ut i dag och vilka aktörer som finns. Det framgår också vilka företag som kan komma att beröras av förslaget.

Regelrådet bedömer att redovisningen av berörda företag är godtagbar.

Påverkan på företagens kostnader och intäkter

Förslagsställaren uppger att upphävandet av tarifföreskrifterna påverkar elnätsföretagen i olika grad, bland annat beroende på om och i vilken utsträckning företagen redan har infört effektbaserade tariffmodeller. Många elnätsföretag har under de senaste åren lagt ned resurser på att analysera, utveckla och införa nya tariffmodeller, inklusive Anpassningar av IT-system, arbete med tariffutformning samt kundkommunikation och dialog med olika kundgrupper. Kostnaden varje företag lagt på att utveckla tariffer är svår att uppskatta och varierar mellan elnätsföretagen. I konsekvensutredning avseende föreskrifter om nya nättariffer, 2022, uppskattade Ei kostnaden för region- och transmissionsnätföretag till 1–2 årsarbetskrafter per företag, då motsvarande 1,3–2,7 miljoner kronor per regionnätföretag. För lokalnätföretagen bedömdes arbetet vara mer omfattande och att kostnaden för att ta fram nya tariffmodeller uppskattades till 2–3 årsarbetskrafter per företag, då motsvarande 2,7–4,1 miljoner kronor per lokalnätföretag.

För företag som redan har infört nya tariffmodeller med effektagifter innebär upphävandet inte något krav på att utveckla befintliga modeller. Upphävandet utgör inte ett förbud mot effektagifter, utan innebär att de bindande kraven på hur sådana avgifter ska utformas tas bort. Elnätsföretagen har fortsatt möjlighet att tillämpa effektagifter, under förutsättning att tarifferna i övrigt uppfyller kraven i ellagen och artikel 18 i elmarknadsförordningen. Upphävandet kan samtidigt innebära att vissa elnätsföretag väljer att pausa, justera eller ompröva tidigare införda eller planerade förändringar av sina tariffer. Detta kan under en övergångsperiod medföra behov av ytterligare interna överväganden och viss administrativ hantering, exempelvis kopplat till kundkommunikation. Ett sådant informations- och kommunikationsbehov hade dock sannolikt även uppstått i samband med att kraven enligt föreskrifterna skulle tillämpas senast 2027, då många kunder hade behövt tydliggöranden

kring den framtida tariffutformningen. Upphävandet kan även innebära en viss osäkerhet för företagen avseende vilka förväntningar som kommer att gälla för framtida tariffutformning, i avvaktan på ett nytt och mer långsiktigt regelverk.

För de elnätsföretag där införandet av effektagifter har bidragit till ett jämnare nätutnyttjande och dämpade effekttoppar, kan en återgång till tariffmodeller som i mindre utsträckning ger kunderna incitament att styra sin användning innebära att belastningen på elnätet ökar. Detta kan påverka förutsättningarna för nätplanering och prognoser av framtida kapacitetsbehov, och i vissa fall leda till att behovet av nätförstärkningar och investeringar tidigareläggs. Därutöver kan det innebära att nya anslutningar eller öknings av abonnemang för befintliga kunder i vissa fall skjuts fram i tiden jämfört med om effektbaserade styrsignaler hade bibehållits. Hur stora effekterna blir beror dock på hur den framtida regleringen är utformad och hur lång tid det tar tills den är implementerad. De resurser som redan har lagts ned av elnätsföretagen kan samtidigt inte helt betraktas som bortkastade, även om arbetet till stor del sannolikt behöver göras om vid förändringar i regelverket, vilket i sin tur kan innebära ytterligare kostnader. Dessa kostnader bärs i slutänden av kunderna genom nätagifterna. Arbetet med att ta fram och tillämpa effektagifter har gett företagen ökad kunskap om hur olika tariffutformningar påverkar kundernas elanvändning och nätutnyttjande, samt resulterat i omfattande återkoppling från olika kundgrupper. Dessa erfarenheter kan utgöra ett viktigt underlag både för företagets fortsatta tariffarbete och för Ei:s pågående arbete med att ta fram förslag till en ny reglering av tariffer. Den samlade erfarenheten kan även bidra till att anpassningskostnaderna minskar när ett nytt regelverk införs, jämfört med om sådan kunskap saknades.

Det har funnits en möjlighet att ansöka om dispens från kraven i tarifföreskrifterna. Ei har i ett ärende beviljat en sådan dispens. En konsekvens av att tarifföreskrifterna upphävs är att beslutet om dispens inte längre gäller.

Eftersom elnätsföretagens totala intäktsnivå fortsatt regleras genom intäktsramarna påverkas inte de samlade kostnaderna för kundkollektivet, utan främst fördelningen mellan olika kunder och olika sätt att använda elnätet.

Förslagsställaren uppger att för elnätskunder skiljer sig effekterna åt beroende på vilken tariffstruktur det aktuella elnätsföretaget tillämpar. För kunder hos elnätsföretag som ännu inte infört effektagifter innebär upphävandet att ett införande sannolikt skjuts på framtiden. För kunder hos företag som redan infört effektagifter beror påverkan på om dessa modeller behålls eller om företaget återgår till en tidigare tariffstruktur, vilket kan leda till omfördelningseffekter mellan kunder. På kort sikt kan upphävandet innebära svagare kostnadsreflektiva prissignaler och därmed minskade incitament att anpassa elanvändningen efter nätets belastning. Samtidigt kan en mer begränsad användning av effektagifter bidra till minskad komplexitet och ökad begriplighet i vissa tariffmodeller. De långsiktiga konsekvenserna bedöms vara begränsade, eftersom Ei enligt regeringsuppdraget ska ta fram förslag till en ny reglering av elnätstariffer.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att upphävande av tarifföreskrifterna kan komma att påverka företag på olika sätt, beroende på om de infört effektagifter eller inte. Förslagsställaren uppger att det är svårt att uppskatta vilka kostnader detta innebär, men hänvisar till de kostnadsuppskattningar som gjordes inför att föreskrifterna infördes, vilket ger en viss vägledning. Det finns en tydlig redovisning av hur förslaget kan komma att påverka nätföretag och till viss del även deras kunder. Det framgår också att företagets intäkter inte bedöms påverkas.

Regelrådet bedömer att redovisningen av påverkan på företagens kostnader och intäkter är godtagbar.

Påverkan på konkurrens

Åtgärden bedöms inte påverka konkurrensförhållandena, eftersom elnätsverksamhet bedrivs av företag som innehar legala monopol inom sina respektive nätområden.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en viss beskrivning av påverkan på konkurrens, men beskrivningen är väldigt kortfattad. Enligt Regelrådets uppfattning hade det varit önskvärt att förslagsställaren utvecklat redovisningen av påverkan på konkurrens ytterligare. Med hänsyn till att förslaget inte innebär något förbud mot att införa effektagifter, eller några ytterligare krav, kan dock redovisningen anses tillräcklig. Vid framtagande av nya bestämmelser förväntar sig dock Regelrådet en mer utförlig redovisning.

Regelrådet bedömer att redovisningen av påverkan på konkurrens är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små och medelstora företag

Förslagsställaren bedömer att ingen särskild hänsyn behöver tas till små företag, snarare att det kan bli lättare för dem som inte infört effektagifter ännu att kunna avvakta den nya regleringen, och att de flesta som ändrat troligen kan fortsätta så länge utformningen inte bryter mot ellagen.

Regelrådet bedömer att redovisningen av särskilda hänsyn till små och medelstora företag är godtagbar.

Åtgärder för att begränsa kostnader och andra negativa effekter

Det framgår inte om förslagsställaren vidtagit några åtgärder för att begränsa kostnader och andra negativa effekter, vilket är en brist.

Regelrådet bedömer att redovisningen av åtgärder för att begränsa kostnader och andra negativa effekter är bristfällig.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Tarifföreskrifterna föreslås upphöra att gälla vid utgången av juni månad 2026. I samband med att regeringsuppdraget offentliggjordes har Ei tagit fram information till elnätsföretag och deras kunder om vad upphävandet av tarifföreskrifterna innebär för olika aktörer. Information har bland annat publicerats på Ei:s webbplats. Ei avser även att delta på webinarier och liknande i syfte att ge information om vad upphävandet av tarifföreskrifterna innebär. Även efter att föreskrifterna upphävts bedöms det finnas behov av fortsatt och uppdaterad information, eftersom upphävandet kan väcka frågor hos såväl elnätsföretag som kunder om gällande regelverk och den fortsatta utvecklingen på området.

Regelrådet bedömer att redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Hur och när konsekvenserna kan utvärderas

Ei har inom ramen för regeringsuppdraget i uppgift att ta fram och föreslå nya föreskrifter om utformningen av elnätstariffer. Den ordning som följer av att de upphävda föreskrifterna ersätts av mer generella bestämmelser i ellagen och elmarknadsförordningen är sannolikt därmed att betrakta som temporär. Mot denna bakgrund bedöms det inte finnas behov att särskilt utvärdera eller följa upp denna övergångsordning. Om nya föreskrifter inte skulle komma på plats kommer Ei att följa utvecklingen och vid behov utvärdera konsekvenserna av den gällande regleringen. Ett sådant scenario bedöms dock i nuläget som mindre troligt.

Regelrådet bedömer att redovisningen av hur och när konsekvenserna kan utvärderas är godtagbar.

Överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

Förslagsställaren uppger att bemyndigandet i 31 § förordningen om elnätsverksamhet utgår från bestämmelsen i 4 kap. 27 § ellagen som anger att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur avgifterna för överföring av el ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet eller en effektiv elproduktion och elanvändning. 4 kap. 26 och 27 §§ infördes för att införliva det tidigare energieffektiviseringsdirektivet. Eftersom det även fortsatt kommer att finnas en reglering i 3 kap. 1 § fjärde punkten, 4 kap. 26 § samt 5 kap. 1 § första punkten ellagen som innebär att nätet ska bedrivs effektivt och att tariffer ska utformas på ett sätt som är förenligt med ett effektivt utnyttjande av elnätet och en effektiv elproduktion och elanvändning, strider inte upphävandet av tarifföreskrifterna mot gällande EU-regelverk med avseende på hur tariffer ska utformas.

Regelrådet bedömer att redovisningen av överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven är godtagbar.

Övrigt som Regelrådet vill framföra

Regelrådet har inget övrigt att framföra i detta ärende.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 27 maj 2026.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Martin Mörman och Roland Sigbladh.

Ärendet föredrogs av Katarina Kjellström.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Katarina Kjellström
Föredragande